

ПРОБЛЕМИ РЕСОЦІАЛІЗАЦІЇ ЖІНОК, ЗАСУДЖЕНИХ ДО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ

Ідея ресоціалізації засуджених виникла у 80-х рр. ХХ ст. і знайшла втілення у створенні принципово нової моделі організації виконання покарань, яка отримала назву «реінтеграційної». На її формування вплинула кримінально-правова доктрина «нового соціального захисту» французького правознавця М. Анселя. Більшість концепцій, що мають на меті ресоціалізацію злочинців, орієнтовані на окрему особистість, на індивідуальний підхід до особи з відхиленнями в поведінці. Ресоціалізація вважається одним з головних засобів боротьби з рецидивами злочинів.

Ключові слова: соціально-виховний вплив, реінтеграція жінок, виправлення, ресоціалізація, позбавлення волі.

Идея ресоциализации осужденных возникла в 80-х гг. ХХ в. и нашла воплощение в создании принципиально новой модели организации исполнения наказаний, которая получила название «реинтеграционной». На ее формирование повлияла уголовно-правовая доктрина «новой социальной защиты» французского правоведа М. Анселя. Большинство концепций, имеющих целью ресоциализацию преступников, ориентированы на отдельную личность, на индивидуальный подход к человеку с отклонениями в поведении. Ресоциализация считается одним из главных средств борьбы с рецидивом преступлений.

Ключевые слова: социально-воспитательное воздействие, реинтеграция женщин, исправление, ресоциализация, лишение свободы.

The idea of resocialization emerged in the 80's. XX century and embodied in the creation of fundamentally new model of execution of punishments, known as "reintegration". At its formation has influenced criminal legal doctrine of "new social protection" of French lawyer M. Ansel. Most concepts aimed at resocialization of offenders, focused on a specific person, the individual approach to persons with disabilities in behavior. Social rehabilitation is one of the main means of combating recidivism.

Key words: social and educational impact, reintegration of women, amendment, resocialization, imprisonment.

Вступ. В умовах сьогоденної демократизації та гуманізації суспільства державна політика України має бути спрямована на забезпечення прав і свобод людини, а її законодавство – приведено у відповідність з міжнародними нормами і стандартами та спрямоване на диференціацію виконання покарань та індивідуальний підхід як до засуджених, так і до осіб, які звільнились із місць позбавлення волі. У свою чергу, кримінально-виконавче законодавство України докладно регламентує особливості виконання покарань щодо чоловіків та жінок, повнолітніх та неповнолітніх, судимих уперше та повторно. Ці особливості мають на меті звести до мінімуму настання можливих негативних наслідків, врахувати реальні потреби й особливості конкретної особистості або конкретної соціальної групи. Окрім того, варто зазначити, що серед осіб, які звільняються з місць позбавлення волі, «вразливими» групами засуджених є жінки, а особливо – жінки з дітьми.

Постановка завдання. Метою цього дослідження є розробка теоретичних і практичних питань удосконалення соціально-виховної роботи із жінками, засудженими до позбавлення волі. Ця проблематика зумовлена тим, що питанням виправлення засуджених жінок надавалось не так багато уваги. Серед учених, які у своїх працях досліджували певні її аспекти, можна назвати Ю.М. Антоняна, В.В. Голіну, Т.А. Денисову, А.Ф. Зелінського, В.М. Зирянова, О.М. Костенка, В.О. Меркулову, О.С. Міхліна, А.Х. Степанюка, В.М. Трубнікова, Г.Ф. Хохрякова.

Результати дослідження. Насамперед варто зазначити, що проблема соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі не залишалась поза увагою вчених, про що свідчать наукові публікації Л.В. Багрій-Шахматова, І.Г. Богатирьова, А.П. Геля, В.А. Бадири, О.М. Джу-жи, Т.А. Денисової, В.В. Дрижака, О.Г. Колба, А.Х. Степанюка, В.М. Трубінова, О.Л. Карамана, О.В. Лисодєда, С.В. Лучко, О.В. Таволжанського, М.С. Пузирьова, М.В. Романова, І.С. Яковець та ін. Окремі аспекти покарання у вигляді позбавлення волі були предметом досліджень і дискусій, у яких брали участь М.Г. Вербенський, В.В. Костицький, М.І. Мельник, С.І. Скоков, М.О. Стручков, В.І. Шакур, О.Т. Шевченко та ін. Питання зміни поведінки засуджених у різні історичні періоди знайшли своє відображення у працях А.П. Закалюка, А.Ф. Зелінського, О.Б. Сахарова, Н.Ф. Кузнецової, В.В. Голіни, В.М. Дрьоміна, І.М. Даньшина, В.І. Шакуна, І.І. Карпеця, О.Р. Ратінова, В.М. Кудрявцева. Однак вказані автори здебільшого розглядали ці питання з позиції кримінального права та кримінології, а отримані результати мали переважно прикладний характер та не розкривали фундаментальні аспекти соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі. Тому нині назріла нагальна потреба розробки проблем соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі, виявлення основних негативних проявів, які мають місце у практиці її організації, встановлення базових підходів до їх вирішення.

У свою чергу, значна роль соціально-виховній роботі відведена в Концепції державної політики у сфері реформування Державної кримінально-виконавчої служби України, схваленої Указом Президента України № 631/2012 від 8.11.2012 р. [2]. Підвищення рівня організації соціально-виховної та психологічної роботи із засудженими визнано четвертим із семи основних пріоритетів діяльності ДПтС України на 2013 рік, основною метою реалізації якого є підвищення ефективності системи ресоціалізації та соціальної адаптації засуджених до позбавлення та обмеження волі, зменшення пенітенціарного рецидиву серед цих осіб після їх звільнення з місць позбавлення та обмеження волі, залучення громадськості до сприяння реінтеграції звільнених осіб у суспільство [3]. Термін «реінтеграція» означає повернення до суспільства, процес відновлення найкращих зв'язків між відносно самостійними учасниками.

Існує декілька визначень поняття ресоціалізація (з фр. *resocialisation*: re... – префікс, що означає поновлення або повторення, *socialisation* – усупільнення; з лат. *socialis* – суспільний): 1) повернення особи в суспільство; 2) процес, спрямований на відновлення морального, психічного й фізичного стану особи, її соціальних функцій, приведення індивідуальної чи колективної поведінки у відповідність із загально визначеними суспільством правилами та юридичними нормами; 3) у сфері виконання покарань – процес підготовки засудженого до повернення в суспільство, що ґрунтується на відновленні позитивних зв'язків, відносин і розвитку в засудженої особи соціально корисних умінь і навичок, необхідних для повноцінного існування у суспільстві.

Посадові особи ДПтС України наголошують, що соціально-виховна робота із засудженими є головним шляхом до виправлення правопорушника та його успішної реінтеграції в суспільство [4]. Досягнення задекларованих завдань виправлення та ресоціалізації засуджених можливе лише за умови здійснення системного, цілеспрямованого та правильно організованого впливу.

На сьогодні має місце досить велика кількість підходів до визначення соціально-виховної роботи. О.Л. Караман, наприклад, визначила філософські основи соціально-педагогічної роботи з неповнолітніми засудженими [5, с. 51–57], сутність, принципи та зміст цієї діяльності [6, с. 69–72], основні риси професійного портрета соціального педагога [7, с. 242–249].

А.В. Скіць вказує, що особливої актуальності питання визначення завдань соціально-виховної роботи набуває у зв'язку з тим, що поняття «соціально-виховна робота» є комплексним і таким, що поєднує у собі два напрямки – виховну і соціальну роботу, які, звичайно, мають свої суттєві особливості та відмінності [8, с. 124–129].

О.О. Шкута намагався довести, що соціально-виховна робота у виправних колоніях спрямована на формування та закріплення у засуджених прагнення до заняття суспільно корисною діяльністю, сумлінного ставлення до праці, дотримання вимог законів і галузевих нормативних актів під час відбування покарання та формування на її основі законослухняної поведінки в колонії і за її межами.

У свою чергу Л.М. Завацька стверджує, що соціально-виховна робота складається з таких компонентів: виховна робота як система педагогічно обґрунтованих заходів, спрямованих на корекцію поведінки засуджених з метою досягнення позитивних інтелектуальних, духовних і фізичних змін в їхній особистості та усунення особистісних деформацій; соціальна робота як специфічний вид комплексної діяльності з надання соціальної допомоги, спрямований на забезпечення всебічної життєдіяльності людини в умовах позбавлення волі, відтворення повноцінної людської особистості, формування та збереження корисних навичок та відновлення й розвиток соціальних зв'язків;

психологічна робота як професійна діяльність психологів щодо надання засудженим психологічної допомоги стосовно попередження психотравмуючого впливу умов позбавлення волі на особистість, розробки і реалізації спільно з персоналом установ виконання покарань індивідуальних програм психокорекційного і педагогічного впливу на засуджених [9, с. 180–181].

У широкому значенні соціальна робота в установах виконання покарань розуміється як допомога у вирішенні соціально корисних завдань, що стоять перед засудженими. У вузькому – як діяльність інституту соціальних працівників, свого роду «провідників», консультантів, що допомагають засудженим обрати і реалізувати оптимальний шлях досягнення своїх соціально корисних цілей [10, с. 97].

Можна констатувати, що вперше термін «соціально-виховна робота із засудженими» з'явився у тексті КВК України 2003 р. (оскільки у виправно-трудоному законодавстві використовувався інший термін – політико-виховна робота, який у подальшому у грудні 1992 р. було замінено на «виховну роботу»). Потрібно зауважити, що під час розробки проекту КВК України 2003 р. його перша редакція (від 1.07.2002 р.) закріплювала необхідність здійснення лише роботи виховної, при цьому пояснювалось, що організація виховного впливу буде наповнена конкретним змістом, а до її здійснення передбачено залучати батьків, інших близьких родичів, представників громадських та релігійних організацій, благодійних фондів [11]. Подана на зміну цього проекту оновлена редакція КВК України від 20.09.2002 р. містила окрему ст. 6 «Виправлення, ресоціалізація та соціально-виховна робота із засудженими», згідно з якою соціально-виховна робота визначалась як цілеспрямована діяльність персоналу органів і установ виконання покарань та інших соціальних інституцій для досягнення мети ресоціалізації засуджених, яка керує процесом виправлення особистості (викликає, стимулює, спрямовує, контролює, діагностує, оцінює перебіг цього процесу). До основних засобів соціально-виховної роботи із засудженими було віднесено встановлений порядок виконання та відбування покарання (режим), систему психолого-педагогічних заходів, суспільно корисну працю, загальноосвітнє і професійно-технічне навчання, громадський вплив [12]. Ця норма залишилась і в останній редакції проекту КВК України від 11.11.2002 р. [13]. Натомість у чинному КВК України підходи дещо змінились, у ньому під соціально-виховною роботою розуміється цілеспрямована діяльність персоналу органів і установ виконання покарань та інших соціальних інституцій для досягнення мети виправлення і ресоціалізації засуджених. Сам же інститут перетворився на один із засобів виправлення і ресоціалізації, хоча первинно останні називались засобами суто соціально-виховної роботи.

Якщо звернутись безпосередньо до соціально-виховної роботи жінок, то необхідно згадати про наступні аспекти. Ресоціалізація засудженої жінки полягає у формуванні законослухняної поведінки для життя на волі, зміні особистісної спрямованості, відновленні раніше порушених соціальних якостей особи, здійсненні необхідної психокорекції. Важливим завданням пенітенціарних установ є підготовка засудженої до повернення на волю, включення її у нормальне життя суспільства.

Ресоціалізуюча функція установ з виконання покарань насамперед передбачає перебудову принципів діяльності самих установ. Необхідно усунути умови, що сприяють криміналізації особи, її асоціальної поведінці. Існує проблема негативного «впливу в'язниці» на особу засудженої. У цьому плані може відбуватись негативна ресоціалізація особи (залучення її до тюремних звичаїв і традицій, бажання стати блатним, криміналізуватись).

О.В. Лисосед визначає виховну роботу як засіб духовного впливу на засудженого і спробу поліпшити його особистість за час відбування покарання шляхом цілеспрямованого виправного впливу, поновлення або прищеплення засудженим навичок правильної орієнтації у системі духовно-моральних цінностей, психологічної та іншої підготовки до ведення морального, соціально-корисного способу життя після звільнення з місць позбавлення волі [14, с. 13].

Варто погодитись із думкою О.В. Таволжанського, що соціально-виховна робота є певним видом діяльності, який характеризується наявністю відповідних правовідносин, що виникають та існують на підставі конкретних правових норм, а також здійснюються певними суб'єктами в певних установах. Соціально-виховна робота також характеризується наявністю певних правовідносин, складовими яких, як і будь-яких інших правовідносин, є: 1) суб'єкти правовідносин; 2) об'єкт правовідносин; 3) зміст правовідносин; 4) юридичні факти. Зміст правовідносин створюють фактична поведінка суб'єктів і сукупність їхніх прав і обов'язків. Права й обов'язки належать обом суб'єктам, але якщо одному із суб'єктів надано певний обов'язок, то іншому – право, яке відповідає цьому обов'язку. Тобто права одного суб'єкта кореспондують обов'язки іншого, і навпаки. Об'єкт правовідносин – це явища і предмети, тобто реально існуючі обставини, щодо яких виникають правовідносини. Ними можуть бути певні блага і законні інтереси їх суб'єктів.

Як об'єкт правовідносин у межах цього інституту соціально-виховної роботи можуть бути різні порядки та умови здійснення відповідної діяльності. Юридичні факти – це обставини, з якими пов'язані виникнення, зміна та припинення правовідносин, що виникають під час проведення соціально-виховної роботи [15, с. 46].

Важливим елементом ресоціалізації засудженої жінки є комплексна програма підготовки до життя на волі. Складовими такої програми є: 1) правовий аспект (полягає у правовій регламентації процесу підготовки до звільнення з місць позбавлення волі); 2) психологічний аспект (урахування психологічних особливостей особистості засудженої); 3) соціальний аспект (побудова позитивних модулів вирішення соціальних проблем після звільнення); 4) професійний аспект (можливість одержати спеціальність за допомогою навчання в умовах відбування покарання); 5) освітній аспект (можливість підвищувати свій освітній рівень); 6) медичний аспект (передбачає збереження здоров'я шляхом певних профілактичних заходів); 7) фізкультурно-оздоровчий аспект (можливість займатися фізкультурою і спортом).

Так, в основному документі, що до листопада 2013 р. регламентував вихідні засади здійснення соціально-виховної роботи, – Положенні про відділення соціально-психологічної служби установи виконання покарань, затвердженому наказом ДДУПВП № 33 від 17.03.2000 р., спочатку передбачалось обов'язкове проведення із засудженими соціально-психологічної роботи, спрямованої на формування у них правослухняної поведінки і стимулювання становлення на життєву позицію, яка відповідає соціальним нормам. Проте в подальшому ця вимога була замінена положенням про проведення із засудженими соціально-виховної роботи для досягнення мети їх виправлення і ресоціалізації. В ухваленому пізніше на його заміну наказі Міністерства юстиції України № 2300/5 від 4.11.2013 р. «Про організацію соціально-виховної та психологічної роботи із засудженими» навіть таке визначення відсутнє.

Окрім того, корисним для вдосконалення національного законодавства, що регулює порядок відбування покарання жінками, може бути досвід зарубіжних країн. Законодавство низки зарубіжних країн не містить окремої норми щодо звільнення від покарання з випробуванням вагітних жінок чи жінок, які мають дітей. Така можливість визначається на загальних підставах за наявності умов, вказаних під час регламентації заходів, що пов'язані із застосуванням до винного випробувального терміну.

Відповідно до конституційних положень та міжнародних стандартів норми кримінально-виконавчого законодавства зазвичай не встановлюють жодних привілеїв для засуджених залежно від статі (за виключенням стану вагітності та наявності малолітньої дитини), раси, національності, соціального походження, мови, майнового та посадового становища. Водночас рівність перед законом не означає рівність умов відбування покарання. І ці умови є диференційними залежно від віку, стану здоров'я та, у певних випадках, статі.

Вперше в кримінально-виконавчому законодавстві виокремлено у певній главі (глава 21) статті, які визначають особливості відбування покарання у вигляді позбавлення волі засудженими жінками. Особливі умови мають створюватись для утримання в ізоляції вагітних жінок та жінок, які мають при собі малолітніх дітей. Законодавець визначає необхідність організації у жіночих виправних установах будинків дитини, де засуджені жінки (крім засуджених до позбавлення волі на строк більше п'яти років за умисні тяжкі та особливо тяжкі злочини) можуть розміщувати своїх дітей віком до трьох років. Принцип гуманізму, милосердя стосовно цієї категорії виявляється у наданні можливості жінкам, засудженим до позбавлення волі, проживати за певних умов за межами виправної колонії.

Виправити становище можливо за умови гуманістичного спрямування, дотримання принципу економії репресії у виконанні найсуворішого покарання у вигляді позбавлення волі щодо засуджених жінок, що має позначитись на розумному визначенні обсягу навмисного завдання страждання. На сьогодні вже загальновизнаним є той факт, що правослухняна поведінка засудженого, власний осуд учиненого, соціальна адаптація неможливі в разі посилення суворості покарання, умов і порядку його відбування. А суворість покарання не справляє належного впливу на негативну поведінку засудженого, на злочинність як таку в місцях позбавлення волі. Принцип гуманізації означає визначення дієвої прогресивної системи відбування покарання, системи заходів заохочення та стягнення як такої, що передбачала б обов'язковість зміни умов утримання залежно від поведінки засудженого й була б суттєвою складовою карально-виховного процесу, спеціальних програм виправлення. Саме система стимулювання, дієвість у комплексному застосуванні заходів примусу й заохочення спроможні закріпити правослухняну поведінку, сприяти муть добровільній і свідомій відмові від подальшого вчинення злочинів, а отже, ефективній реалізації соціально відновлювальної функції покарання на стадії його виконання.

Отже, застосовуючи до жінки покарання у вигляді позбавлення волі, держава передбачає умови, в яких протікає життя засудженої, з тим, щоб точне виконання законів та інших нормативних актів, які визначають поведінку засуджених, правильний психологічний та педагогічний підходи, а також власна корекція установок і життєвих цілей сприяли їх поверненню у суспільство законослухняними громадянами.

Висновки. Отже, дослідження кримінально-правової характеристики засуджених до позбавлення волі жінок у підсумку підтверджує необхідність та доцільність поширення сфери застосування до засуджених жінок альтернативних покарань, не пов'язаних із позбавленням волі.

Дослідження кримінально-виконавчої характеристики засуджених до позбавлення волі жінок доводить практичну можливість досягнення мети виправлення в більш оптимальні терміни за умови підвищення ефективності механізму стимулювання позитивної поведінки. На підставі аналізу чинного кримінально-виконавчого законодавства у сфері визначення правових підстав диференціації та індивідуалізації виконання покарання у вигляді позбавлення волі можна зробити висновок, що необхідно переглянути структуру та види кримінально-виконавчих установ для утримання жінок, засуджених до позбавлення волі.

Доведено, що перебування засуджених жінок у місцях позбавлення волі негативно впливає на їхній психофізіологічний стан, стан підтримання соціально-корисних зв'язків із суспільством.

Дослідження особливостей утримання у кримінально-виконавчих установах вагітних жінок та жінок, які мають дітей віком до трьох років, доводить, що не доцільно законодавчо обмежувати можливість утримувати свою дитину в будинку дитини при кримінально-виконавчій установі для жінок, які засуджені до позбавлення волі на строк більше п'яти років за умисні тяжкі та особливо тяжкі злочини, оскільки це питання повинно вирішуватись в інтересах дитини.

Список використаних джерел:

1. Організація роботи персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України з підготовки засуджених до звільнення : [наук.-практ. посіб.] / уклад.: В.І. Борисов [та ін.]. – 2011. – 332 с.
2. Про Концепцію державної політики у сфері реформування Державної кримінально-виконавчої служби України : Указ Президента України № 631/2012 від 08.11.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/documents/15127.html>.
3. Пріоритети в діяльності ДПТС України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kvs.gov.ua/peniten/control/main/uk/publish/article/662619>.
4. Начальник управління ДПТС України в Донецькій області взяв участь у ток-шоу «На мій погляд» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kvs.gov.ua/peniten/control/main/uk/publish/article/692469>.
5. Караман О.Л. Принципи соціально-педагогічної роботи з неповнолітніми засудженими в пенітенціарних закладах / О.Л. Караман // Соціальна педагогіка: теорія та практика. – 2011. – № 1. – С. 51–57.
6. Караман О.Л. Сутність і зміст соціально-педагогічної роботи як категорії соціальної педагогіки / О.Л. Караман // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2011. – № 21. – С. 69–72. – (Серія «Педагогіка. Соціальна робота»).
7. Караман О.Л. Професійний портрет соціального педагога пенітенціарного закладу для неповнолітніх / О.Л. Караман // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2012. – № 19 (254), ч. II. – С. 242–249. – (Серія «Педагогічні науки»).
8. Скіць А.В. Соціально-виховна робота з неповнолітніми засудженими у виховних колоніях / А.В. Скіць // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка ; гол. ред. Г. Терещук. – Тернопіль : ТНПУ, 2011. – № 2. – С. 124–129. – (Серія «Педагогіка»).
9. Завацька Л.М. Технології професійної діяльності соціального педагога : [навч. посіб. для ВНЗ] / Л.М. Завацька. – К. : Вид. Дім «Слово», 2008. – 240 с.
10. Антонян Ю.М. Преступность стариков : [кол. монографія] / Ю.М. Антонян, Т.Н. Волкова. – Рязань : Акад. права и упр. ФСИН, 2005. – 160 с.
11. Проект Кримінально-виконавчого кодексу України від 01.07.2002 р., реєстр. № 1284 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=12619&pf35401=22383>.
12. Проект Кримінально-виконавчого кодексу України (на заміну) від 20.09.2002 р., реєстр. № 1284 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=12619&pf35401=24035>.

13. Проект Кримінально-виконавчого кодексу України (на заміну) від 11.11.2002 р., реєстр. № 1284 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=12619&pf35401=25347>.

14. Лисодєд О.В. Термінологічний довідник із застосування кримінально-виконавчого законодавства / О.В. Лисодєд, М.П. Черненко ; за заг. ред. А.Х. Степанюка. – Харків : Кроссрууд, 2010. – 92 с.

15. Таволжанский А.В. Определение понятия социально-воспитательной работы с осужденными к лишению свободы в Украине // Экономика и право Казахстана. – 2013. – № 19 (451). – С. 43–49.

УДК 343.222.4

РЕВТОВ О.В.

ПИТАННЯ ПРАВОВОЇ ПРИРОДИ ЗАХОДІВ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО ХАРАКТЕРУ ЩОДО ЮРИДИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНСЬКОМУ ПРАВОВОМУ ПРОСТОРИ

Інститут заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб став новацією для українського правового простору, що викликало численні дискусії серед науковців з приводу визначення природи таких заходів та доцільності їх введення до норм Кримінального кодексу України.

Ключові слова: кримінальна відповідальність, кримінально-правовий вплив, заходи кримінально-правового характеру, кримінальна відповідальність юридичних осіб, заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб.

Інститут мер уголовно-правового характера относительно юридических лиц стал новацией для украинского правового пространства, что вызвало множество дискуссий среди ученых по поводу определения природы таких мер и целесообразности их введения в нормы Уголовного кодекса Украины.

Ключевые слова: уголовная ответственность, уголовно-правовое воздействие, меры уголовно-правового характера, уголовная ответственность юридических лиц, меры уголовно-правового характера относительно юридических лиц.

Institute of measures criminally-legal character concerning legal persons become the innovation for the Ukrainian legal space, which caused many discussions among scholars on the definition of the nature of such measures and the feasibility of their introduction in the provisions of the Criminal code of Ukraine

Key words: criminal liability, criminal legal influence, measures of criminal law, criminal liability of legal persons, measures of criminal-legal character concerning legal entities.

Вступ. Інститут заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб, які можуть бути застосовані за вчинення уповноваженою особою юридичної особи злочину, що включений до переліку передбачених у ст. 96-1 КК України, на сьогодні й досі – з моменту свого впровадження у сферу кримінального права України у 2014 р. – не набув жодних фактів реалізації на практиці. Дослідники заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб, розглядаючи проблему відсутності фактів реалізації зазначеного інституту в сучасній судовій практиці, наголошують на тому, що ця проблема викликана насамперед недостатнім поєднанням законодавчої і теоретичної основ інституту під час його формування законодавцем.

© РЕВТОВ О.В. – аспірант кафедри кримінального права № 1 (Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого)